

Біферт О.М.

*студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»*

СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «ПРАВОВА» ТА «ПРАВНИЧА» ДОПОМОГА У КОНТЕКСТІ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Демократизм українського суспільства нерозривно пов'язаний із розвинутим механізмом надання правової допомоги фізичним та юридичним особам. Конституція України гарантує право кожного на захист своїх прав і свобод. Адвокатура, як недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, виконує ці функції на підставі договору про надання правової допомоги.

2 червня 2016 року Законом України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» у частині першій статті 59 слово «правову» було замінено словами «професійну правничу» допомогу. Зміни в процесуальному законодавстві стосовно заміни слів розпочалися з грудня 2017 року без попереднього суспільного обговорення законодавцем. Заміна термінів обумовлювалася стандартами української мови, якими встановлено, що прикметник, застосовуваний для позначення відповідного виду допомоги, походить від іменника, що позначає професію. Іменник на позначення особи, що надає послуги у сфері права, слово «правник», а отже допомога є «правничою». Натомість положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» змін не зазнали. Це, в свою чергу, спричинило дисбаланс між гарантіями, зафіксованими у процесуальних кодексах та засадничими гарантіями, задекларованими в Конституції, внесло плутанину до системи взаємозв'язків між процесуальними кодексами та Закону України «Про безоплатну правову допомогу», Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», утворило нове коло проблемних питань в сфері правозастосування та ускладнило розуміння відповідних дефініцій практикуючими юристами.

Актуальність теми зумовлена необхідністю існування належного механізму реалізації прав людини, яка не може обмежуватися тим видом допомоги, який передбачений на сьогодні чинним законодавством. Точне розуміння та правильне застосування практикуючими юристами даних термінів має вирішальне значення для формування відповідної судової практики [6, с. 45].

На думку Н.О. Фешик, застосування терміну «правничий» не може викликати жодних сумнівів, оскільки така заміна обумовлюється стандартами української мови. З критикою такої позиції виступає І.В. Головань, зазначаючи, що якщо ці терміни є синонімами, то «навіщо взагалі один синонім міняти на інший, перевертаючи догори дригом колосальний масив вітчизняного законодавства?»

У свою чергу, В.Ю. Панченко та О.І. Бугаренко пропонують застосовувати дефініцію «професійна правнича допомога» на позначення різновиду правничої допомоги, який здійснюється адвокатом в суді шляхом представництва інтересів учасника судового процесу, обґрунтовуючи це особливою роллю адвокатської діяльності. З подібних позицій виходить Ю.Т. Шрамко, яка на підставі порівняльного аналізу визначення права на правову допомогу в різних конституціях приходить до висновку, що «крім професійної правничої допомоги, існує ще й такий вид як непрофесійна (ексклюзивна) правова допомога, що її надають не професійні суб'єкти, зобов'язані надавати правову допомогу іншим суб'єктам, а інші особи, наприклад, параюристи».

Вважаємо таке формулювання некоректним, оскільки воно ставить інших правників, які за своєю кваліфікацією, рівнем та ступенем освіти мають ґрунтовні підстави вважати, що вони здійснюють професійну діяльність, в невідгдане положення, фактично нівелюючи їх здатність до професійної практики, яка за своїм змістом фактично і є правовою або ж правничою допомогою.

На підставі вищевикладеного, пропонуємо внесення змін до чинного законодавства та надання роз'яснень стосовно дефініцій «правова» та «правнича» допомога, а при створенні відповідного нового терміну доцільніше застосовувати прикметник «адвокатська», в такому випадку цей вид допомоги визначався б як «адвокатська правнича допомога» і відповідав би своєму змісту.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua>
2. Господарський процесуальний кодекс України: закон України від 6 листопада 1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.
3. Цивільний процесуальний кодекс України: закон України від від 18.03.2004 № 1618-IV//Відомості Верховної Ради України. 2004 р., № 40.
4. Закон України «Про внесення змін до Конституції (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 № 1401-VIII//Відомості Верховної Ради України. 2016 р., № 28.
5. Омельченко Т.В. Законодавче закріплення терміна «правова допомога». Форум права. 2012. №3. С. 500-504.
6. Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. Адвокат. 2012. №1. с.12-15.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Деменчук Марина Олександрівна**